

Załącznik 1: Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko .

Charakter działań przewidzianych w dokumencie

Opracowanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brok na lata 2023-2026, z perspektywą do roku 2030” wynika z obowiązku nałożonego ustawą 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Zakres i treść opracowywanego projektu dokumentu uwzględnia wymagania w/w ustawy Prawo ochrony środowiska oraz wytyczne określone przez Ministerstwo Środowiska („Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, 2015, Ministerstwo Środowiska, Warszawa). Na podstawie oceny stanu środowiska, w tym identyfikacji stanu obecnego i dokonanej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji tzn.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami – w Programie ochrony środowiska określono:

- cel nadrzędny realizacji polityki ochrony środowiska na terenie Gminy, określający w formie zsyntetyzowanej przewidywane efekty działań na rzecz poprawy stanu środowiska, pełni funkcję scalającą i integrującą poszczególnych interesariuszy oraz mogący być elementem (hasłem) wykorzystywanym w celach promocyjnych.
- cele strategiczne odnoszące się do poszczególnych obszarów interwencji, w tym:
- kierunki interwencji, grupujące poszczególne działania,
 - zadania operacyjne, obejmujące przedsięwzięcia krótko lub średnioterminowe, planowane do realizacji w latach 2023-2026, z uwzględnieniem perspektywy długoterminowej na lata 2027-2030, a których realizacja umożliwi osiągnięcie poszczególnych celów strategicznych i celu nadrzędnego.

Cel nadrzędny realizacji polityki ochrony środowiska na terenie Gminy brzmieć będzie:

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy Brok, przy uwzględnieniu i ochronie wartości przyrodniczych oraz racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi. Cele strategiczne, kierunki interwencji i zadania operacyjne znajdują się w rozdziale 5.3 projektu „Programu Ochrony Środowiska ...”.

Zidentyfikowane zadania stanowiąc będą część ogólnej strategii Gminy w zakresie ochrony środowiska. Cele strategiczne i zadania określone są w sposób ogólny (kierunkowy) i nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w tym nie ustalają ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także nie decydują które z działań, w jakim stopniu i czasie oraz w jakiej skali będą podejmowane. Ponadto podkreśla się, że wszelkie ewentualne przedsięwzięcia inwestycyjne będą musiały spełniać wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących. W przypadku ewentualnej realizacji konkretnych przedsięwzięć (wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałyby nałożone postanowieniem o obowiązku o.o.s., a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przewidziane w projekcie Programu ochrony środowiska zadania mają charakter lokalny, gdyż będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych gminy Brok. Przyjęte w projekcie Programu rozwiązania w sposób nadrzędny uwzględniać będą działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców. Dokument służyć będzie zachowaniu spójności założeń z obowiązującym prawem oraz stanem faktycznym. Projekt dokumentu będzie w korelacji z aktualnymi strategiami, koncepcjami i dokumentami planistycznymi, w tym także sektorowym, szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego, gminnego. Program będzie pełnił

rolę narzędzia zarządzania środowiskiem w skali Gminy. W/w dokument nie wpłynie negatywnie na środowisko naturalne – przeciwnie, stwarza narzędzia instytucjonalne, które pozwolą w odpowiedni sposób chronić poszczególne komponenty środowiska na terenie Gminy. W Programie przyjęto zasadę realizacji zadań, które przyczynią się do poprawy ochrony środowiska i usprawnienia mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją. Jest to kierunek działań zgodny z wymogami prawa polskiego i Unii Europejskiej. Celem realizacji zadań ujętych w dokumencie jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju Gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.

Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

W projektowanym dokumencie nie ustala się ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć, w tym przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi. Realizacja zaplanowanych działań spowoduje przede wszystkim poprawę stanu środowiska naturalnego. Na etapie dokumentu koncepcyjnego, jakim jest Program ochrony środowiska, trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania są poprzedzone wnikliwą analizą stanu środowiska i potrzeb Gminy oraz celów ochrony środowiska określonych na szczeblach międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Zaproponowane działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy w zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych. Z uwagi na charakter przewidywanych działań oraz wspomnianą wcześniej konieczność spełniania wymogów przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, z uwzględnieniem współzależności między nimi, ani na środowisko jako całość. Większość proponowanych do realizacji zadań w ramach Programu ochrony środowiska będzie miała zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Biorąc uwarunkowania strategiczne, ekonomiczne i środowiskowe planowane zadania uwzględniają kompetencje Gminy, jak również innych jednostek, które odpowiedzialne będą za ich realizację. Realizacja Programu ochrony środowiska nie będzie negatywnie wpływać na istniejące formy ochrony przyrody i cenne siedliska przyrodnicze. Ewentualne negatywne oddziaływania, które wystąpią będą miały zasięg lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję w środowisko, w trakcie realizacji zadań będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP. Program zakłada podjęcie działań mających na celu poprawę stanu środowiska i komfortu życia mieszkańców, zatem nie zakłada się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia środowiska. Należy podkreślić, że w projektowanym dokumencie przedstawione zostały cele, które służyć będą ochronie środowiska oraz ochronie zdrowia ludzi. Jak już wspomniano, przewidziane w projekcie dokumentu działania mają wydźwięk lokalny, ograniczony do terenu Gminy. Ponadto, gmina Brok zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne. Realizacja działań określonych w projekcie dokumentu spowoduje pozytywne skumulowane oddziaływanie z innymi gminami w Polsce i województwie w zakresie stopniowego eliminowania istniejących problemów ekologicznych. Skumulowane oddziaływanie wywierać będzie pozytywny wpływ na stan poszczególnych komponentów środowiska oraz zdrowie i jakość życia ludzi.

Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

Pod względem administracyjnym gmina Brok położona jest w powiecie ostrowskim, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Gmina Brok sąsiaduje z czterema gminami: Ostrów Mazowiecka (powiat ostrowski), Małkinia Górna (powiat ostrowski), Sadowne (powiat węgrowski) oraz Brańszczyk (powiat wyszkowski). Gmina Brok posiada status gminy miejsko-wiejskiej i zajmuje powierzchnię ok. 110 km². Według regionalizacji fizycznogeograficznej gmina Brok położona jest w zasięgu trzech mezoregionów o odmiennych cechach geograficznych: Międzyrzecza Łomżyńskiego, Doliny Dolnego Bugu oraz Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Charakterystyczną cechą gminy Brok jest występowanie płaskodennej, szerokiej doliny Bugu przebiegającej od południa, oddzielonej wyraźną skarpą od zdenudowanych terenów wysoczyznowych i równiny sandrowej. Tereny wysoczyznowe od sandrowych oddzielają niewielkie doliny Broku (Broczyska) i Strugi (Grzybówki) we wschodniej części Gminy oraz dolina Tuchełki w rejonie południowo-zachodniej granicy Gminy. Przestrzeń gminy Brok jest przeważnie lekko falista, choć skarpa doliny rzecznej Bugu i w mniejszym

stopniu, zgrupowania piasków przewianych i wydm utrwalonych oraz „wcięte” w obszary wysoczyznowo-sandrowe pozostałe doliny rzeczne (zwłaszcza Broku) wyraźnie urozmaicają krajobraz. Spadki terenu przeważnie nie przekraczają 5°, co powoduje, że zagrożenie osuwiskowe nie występuje, nie mniej zinventaryzowano rejonu predysponowane do występowania ruchów masowych, obejmujące najbardziej strome partie skarpy doliny Bugu. Na terenie gminy Brok powierzchniowo przeważają gleby należące do V i VI klasy bonitacyjnej. Są to grunty słabe lub najslabsze, ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne (V klasa) albo predysponowane do zalesienia (VI klasa). Stosunkowo znaczny jest udział gleb IV klasy bonitacyjnej. Są to grunty średniej klasy, płony są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Spośród gruntów rolnych chronionych klas bonitacyjnych, na terenie gminy Brok sporadycznie występują jedynie grunty rolne III klasy bonitacyjnej. Są to grunty dobre lub bardzo dobre, są zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy. Gmina Brok położona jest w dorzeczu Wisły, w zlewni Bugu. Obszar Gminy odwadniany jest bezpośrednio przez Bug lub przez cieki stanowiące jego prawostronne dopływy, tzn. rzeki: Brok, Tuchelka, Turka oraz Strugę (Grzybówkę), a także mniejsze cieki: Dopływ z Klukowa i Dopływ z Kol. Brok. Gmina Brok pozbawiona jest większych zbiorników wodnych, zarówno jezior jak i zbiorników sztucznych. Wody gruntowe na terenie Gminy występują na różnych głębokościach w zależności od wyniesienia terenu ponad poziom morza i waha się od 1 m do poniżej 5 m p.p.t. Wody gruntowe w dolinach rzek występują na ogół płycej niż 1 m p.p.t, a miejscami bezpośrednio na powierzchni terenu tworząc podmokłości. Na terenie wysoczyzny zwierciadło wody gruntowej obniża się do 5 m p.p.t i zależne jest od stopnia wyniesienia terenu. Teren Gminy znajduje w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 221 „Dolina kopalna Wyszków”. Grunty leśne w gminie Brok obejmują powierzchnię około 7800 ha, co stanowi około 70,9% jej całkowitej powierzchni, co jest wynikiem zdecydowanie wyższym niż średnia lesistość Polski (około 30%), województwa mazowieckiego (23%) oraz powiatu ostrowskiego (29%). Lasy w Gminie współtworzą kompleksy leśne Puszczy Białej. Gmina Brok zlokalizowana jest w środkowo-północno-wschodniej części Mazowsza, gdzie występuje klimat przejściowy charakterystyczny dla całego Niżu Polskiego. Klimat przejściowy charakteryzuje się zmiennością stanów pogody. Jest to konsekwencja ścierania się dwóch mas powietrza: wilgotnego – morskiego oraz suchego – kontynentalnego. Pod względem regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Brok położony jest w południowej części regionu klimatycznego Nr XI (region „Środkowo-Mazurski”). W granicach gminy Brok znajdują się następujące obszarowe formy ochrony przyrody: obszar Natura 2000 Puszcza Biała, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu oraz obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska. Ponadto na terenie Gminy występują pomniki przyrody oraz obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.